

Josip Broz Tito

MI, DRUGOVI, NE ŽIVIMO OD GRAMATIKE*

1. Vi znate da imamo šest republika sa pet nacija i više narodnosti. U toku rata mi smo mislili da će nacionalno pitanje biti riješeno za nekoliko godina. Međutim, teškoće ponovno iskrsavaju. Zato vi pokažite da i u jednoj relativno maloj oblasti sa više nacionalnosti može da se ostvari jedinstvo koje je toliko potrebno. Samo socijalizam pruža mogućnosti da se afirmišu i ostvare težnje svih nacionalnosti. Socijalizam podrazumijeva stvaranje života dostojnog čovjeka. Mi ne živimo od gramatike, od ovog ili onog dijalekta, već od onog što stvore stvaralačke ruke naših radnih ljudi. A ljudi koji rade na istom poslu mogu, bez obzira na razlike u nacionalnosti, da pokažu koliko je radni čovjek u socijalizmu daleko od svih filozofiranja i svega ostalog što nam je u prošlosti, ne jedanput, nanosilo toliko zla.

2. Mi smo dvadeset godina znali da razgovaramo i na srpskohrvatskom i na hrvatskosrpskom. Prije su to bili srpski i hrvatski, a

---

* Josip Broz Tito posjetio je Kosmet (Kosovo i Metohiju) od 25. do 28. ožujka 1967. U govore koje je tada držao upletao je i osude Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika. Te su njegove osude pripravno prenosila sva tadanja sredstva javnoga priopćavanja, što je cijelom »akciji« oko osude Deklaracije priskrbilo »jugoslavensku dimenziju«. Ovdje se donose dva takva izvotka. Prvi je iz zdravice u hotelu »Zvečan« u Kosovskoj Mitrovici (25. ožujka 1967.), a drugi iz govora na političkome zboru u Prištini (26. ožujka 1967.). Oba se donose prema brošuri *Razgovori i govori na Kosovu i Metohiji*. Beograd: Komunist, 1967., str. 12. i 38. – 40. U toj redigiranoj verziji izostavljen je vokativ »drugovi«!

GOVOR PREDSEDNIKA TITA NA VELIKOM NARODNOM ZBORU U PRISTINI

Ustavna Jugoslavina i naša demokracija

Ustavna Jugoslavina i naša demokracija... (Introductory text of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

Rezagovano radno i produktivno

Rezagovano radno i produktivno... (Text about labor productivity)

Pomoc zemljama

Pomoc zemljama... (Text about aid to countries)

Osudujemo agresiju u Vijetnamu

Osudujemo agresiju u Vijetnamu... (Text about Vietnam aggression)

Komunisti moraju biti glasniji

Komunisti moraju biti glasniji... (Text about communists)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

Tito u kombinatu »Kosovo«

Tito u kombinatu »Kosovo«... (Text about Tito in Kosovo)

Prizren

Prizren... (Text about Prizren)

Posjet Prizrenu

Posjet Prizrenu... (Text about visit to Prizren)

Vatno je da se razumiju

Vatno je da se razumiju... (Text about understanding)

Prizren

Prizren... (Text about Prizren)

PROGNOZA ZA 27. oktobra

Table with weather forecast for October 27th, including temperature and precipitation.

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

...i naša demokracija... (Continuation of the speech)

u Novom Sadu su se dogovorili da se jezik zove srpskohrvatski, odnosno hrvatskosrpski. To je bilo najbolje rješenje do koga se moglo doći, jer tu zbilja nema nekih razlika.

Važno je da se ljudi idejno razumiju, da imaju zajedničku ideju koja će ih voditi naprijed. Nemojmo dozvoliti da se ponovi staro koje nam je donosilo toliko zla, a što obično počinje od malih stvari. Samo, danas je to nemoguće, jer radni ljudi to ne bi dopustili. A nemamo ni vremena da se time bavimo; mi imamo mnogo posla, moramo brže raditi i stvarati, graditi nove fabrike, puteve i drugo.

Izgleda da je Savez komunista baš zbog tih mnogih poslova gledao u jednom pravcu i potpuno se posvetio izgradnji. Malo pažnje je obraćao na neke intelektualce koji su se zanosili mišlju da bi ovo kod nas trebalo preinačiti, kako bi ponovno došlo do podvajanja i međusobnih trzavica. Moram da vam kažem da nismo mogli ni zamisliti da će se ipak naći ljudi koji će imati smjelosti da istupe na takav način, pred licem milionskog naroda naše zemlje. Pa mi, drugarice i drugovi, imamo Saveznu skupštinu, u kojoj se mogu podnositi prijedlozi, amandmani, pa i popravljati ako treba neki propisi u pogledu ravnopravnosti naroda. Zar nisu mogli tamo da dođu, da zatraže možda, preko poslanika, ili da upute pismo Skupštini slijedećeg (!) saziva sa zahtjevom da se razmotre njihovi prijedlozi, poprave neki zakonski propisi, i slično. Razumije se da su mogli. Ali oni su potajno radili pripremajući Deklaraciju i iznenada udarili u leđa. Tako se kod nas više ne može raditi. Čitava Jugoslavija je danas ogorčena zbog takvih postupaka, a u prvom redu hrvatski narod. Jer u Hrvatskoj žive i Srbi, i to ne u malom broju, a i jedni i drugi znaju da je bratstvo i jedinstvo za njih od životne važnosti. Dovoljno su oni iskusili ustaški i četnički nož, i naši narodi neće dozvoliti da se to ikada ponovi. I zato su oni i danas odgovorili – NE, odlučni da i dalje ostanu zbratimljeni i da ujedinjeni i u dobru i u zlu, idu naprijed i u toku oslobodilačke borbe.